

Minkä suunnan Suomi valitsee aiempaa eritahtisemmassa EU:ssa?

Juha Jokela
EU-tutkimusohjelman johtaja
Ulkopoliittinen instituutti

Euroopassa puhaltavat poliittisen muutoksen tuulet. Toisen maailman sodan jälkeinen Euroopan taloudellinen ja poliittinen integraatio on haastettuna. Globaalit ja lähialueiden kriisit ovat rantautuneet Eurooppaan voimalla. Niihin etsitään edelleen kuumeisesti eurooppalaisia ratkaisuja, mutta kasvanut eripura Euroopan unionin jäsenmaiden välillä on tosiasia.

Euroopan komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker sanoi syyskuussa, ettei hän ole koskaan mittavan poliittisen uransa aikana nähnyt näin syviä ristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden välillä. Taustalla vaikuttavat EU:ta repineet kriisit, ja eri tyyppisten populististen ja EU-vastaisten liikkeiden nousu EU-myönteisten valtapuolueiden haastajiksi.

Britannian EU-eron syyt ovat pitkälti sisäpoliittisia, joskin eropäätös liittyy myös EU:n kehitykseen. EU:n kriisit ja kehityssuunta ovat tarjonneet lisäsytykkeitä brittiläiseen EU-vastaiseen keskusteluun. Entisen pääministeri David Cameronin antamaa kansanäänestyslupaa on pidetty epäonnistuneena yrityksenä hallita kasvanutta EU-vastaisuutta omassa puolueessaan.

Brexitin poliittiset vaikutukset integraatiolle ovat vaikeasti ennakoitavissa. Vain siitä ollaan suhteellisen yksimielisiä, että vaikutukset ovat tuntuvia.

Yhdysvaltojen entisen puolustusministeri Donald Rumsfeldin tunnetuksi tekemää kuvausta tietomme rajallisuudesta on viime vuosina toisteltu useissa asiantuntijakeskusteluissa liittyen brexitiin ja EU:n tulevaisuuteen. Tiedettyjen tekijöiden (known knowns) lisäksi tiedämme myös monien vaikeasti ennakoitavien tekijöiden olemassaolon (known unknowns). Meillä ei välttämättä ole kykyä hahmottaa kaikkia merkittäviä tuntemattomia tekijöitä (unknown unknowns).

Britannian EU-kansanäänestyksen yhteydessä kantaansa empivien suurta määrää pidettiin tiedossa olevana tuntemattomana tekijänä. Vasta vaalihuoneistojen sulkeuduttua havahduttiin laajemmin korkean äänestysprosentin ja uusien äänestäjien vaikutukseen.

Asiantuntijat ovatkin olleet aiempaa varovaisempia arvioissaan koskien eri EU-maissa kuluvana vuonna käytäviä vaaleja. Median huomio on kiinnittynyt vahvasti oikeistopopulismiin ja EU-vastaisuuden mahdolliseen voittokulkuun ja tämän vaikutuksiin EU:lle. Ranskan Kansallisen rintaman Marine Le Penin mahdollista voittoa on pidetty jopa nykykuotoisen EU:n tuhona.

Tiedossamme on myös päinvastaisen kehityksen mahdollisuus. EU-vastainen ja oikeistopopulistinen Vapauspuolue ei pärjännyt Hollannin vaaleissa odotetusti. Myös Ranska ja Saksa saattavat jatkaa EU-myönteisellä linjalla. Tämän vaihtoehdon vielä pitkälti tuntematonta merkitystä ei aina tiedosteta suomalaisessa keskustelussa, jossa kriisien ja brexitin repimän unionin on nähty kehittyvän hitaasti.

EU:n lujittaminen ja integraation syventäminen voivat nousta keskeisiksi Saksan ja Ranskan prioriteeteiksi. Integraation historian valossa, Saksan ja Ranskan löytäessä toisensa, yhdentyminen on liikkunut eteenpäin. Liittokansleri Angela Merkelin viimeaikaiset lausunnot viittaavat myös aiempaa eritahtisemman integraatioprosessin hyväksymiseen.

Komission Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valkoisen kirjan kehitysvaihtoehtojen valossa EU:n lujittaminen saattaa tarkoittaa etenemistä pienemmissä ryhmissä perussopimusten mahdollistamilla tavoilla. Komission mukaan kyse ei ole suljettujen ytimien muodostamisesta, vaan kaikille avoimista prosesseista, joihin jäsenmaat voivat liittyä harkintansa mukaan.

Suomi saattaakin joutua suhteellisen nopeasti valitsemaan onko se mukana tiiviimmässä yhteistyössä puolustukseen, verotukseen, sosiaalisiin normeihin, sisäiseen turvallisuuteen ja oikeusasioihin liittyvillä aloilla.

Lisäksi euron valuvikojen korjaaminen saattaa jälleen nousta EU:n poliittisella agendalla. Tällöin myös Suomessa saatetaan joutua ottamaan uudelleen kantaa yhteisvastuun lisäämiseen ja perussopimusten avaamiseen.

Merkittävää on myös se, että integraation syventämiseen varauksellisesti suhtautuvat jäsenmaat eivät jatkossa voi tukeutua Britanniaan integraation jarrumiehenä.

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).